

Roztoky, první letovisko za hranicemi Prahy, situované při levém břehu Vltavy, spíňovaly představu o zdravém a díky železnici i pohodlně dostupném venkovském bydlení. Zásadní rozmach letoviska nastal v poslední třetině 19. století. Hlavní proud nové výstavby se koncentroval stranou od jádra vesnické zástavby, v údolí Únětického potoka, které bylo od konce 19. století nazýváno Tichým údolím.

V 70. letech 19. století poskytla rozvíjející se lokalita příležitost zakladatelům moderního podnikání prezentovat své nově získané postavení výstavbou honosných letních vil. Vedle právníků a ředitelů bank jezdil na letní byt do Roztok obchodník s kávou, chmelem nebo kožšinami i exportér sardinek nebo uzenář. Ve vilách, v této době projektovaných až na výjimky nepříliš známými architekty, se po celou letní sezonu střídali rodinní příslušníci; část domu byla obvykle pronajímána. Přestože měli majitelé domovské právo většinou v Praze, zapojovali se do veřejného života obce, byli členy obecního zastupitelstva a finančně podporovali rozkvet letoviska. Jejich děti byly vychovávány k zodpovědnosti a k lásce k tomuto místu i ke své vlasti. Tuto generaci tvrdě zasáhla nacistická okupace; přišli o veškerý majetek, byli deportováni z vlasti a mnoho z nich přišlo o život.

V koncentračních táborech jich zahynulo více než čtyřicet; kromě nich nepřežily holocaust další tři desítky roztockých občanů. Vily obsadili příslušníci Německé říše. Poválečná restituční řízení konfiskovaného nemovitého i movitého majetku byla právně ukotvena dekrety prezidenta republiky, které obsahovaly i omezení, citelně dopadající i na židovské žadatele. Nastupující komunistický režim nepřipouštěl nerovnost jak společenskou, tak zejména materiální. Z honosných letních vil se staly domy k celoročnímu bydlení, které nesloužily jen jejich majitelům, ale byly zabydlovány nezvanými nájemci, jež určily místní národní výbory v době bytové nouze. Vily zabavené Fondem národního majetku, resp. později ve správě obce, byly dispozičně upravovány na nájemní byty s nevyhovujícími hygienickými podmínkami, zahrady byly parcelovány na stavební pozemky pro novodobou výstavbu bez jakýchkoli regulativů.

Některé roztocké letní vily však měly štěstí a dochovaly se v plné kráse s původními architektonickými prvky a vzácnou zahradní vegetací.

Na základě archivních pramenů, stavebních plánů a dobové fotografické dokumentace bylo zkoumáno čtrnáct roztockých letních vil postavených na přelomu 19. a 20. století a zároveň byly zmapovány také osudy jejich majitelů.

Příběhy Tichého údolí

Osudy zpečetěné hákovým křížem, srpem a kladivem

Výstava pod záštitou Jeho Excelence Daniela Merona, mimořádného a zplnomocněného velvyslance Státu Izrael v České republice a hejtmanky Středočeského kraje Jaroslavy Pokorné Jermanové

Za vstřícnost a spolupráci děkujeme kolegům z těchto institucí:

Národní archiv České republiky; Státní oblastní archiv Praha; Státní okresní archiv Praha-západ; Katastrální úřad pro hl. m. Prahu; Archiv hlavního města Prahy; Městský úřad Roztoky; Stavební úřad; Židovské muzeum v Praze; Středočeské muzeum v Roztokách u Prahy, p. o.; Masarykův ústav a Archiv Akademie věd České republiky, v. v. i.

Zvláštní poděkování patří:

Daniele Bartákové, Ivě Běhounkové, Evě Bonfield, Janě Brantové, Antonínu Čermákovi, Iloně Dvořákové, Pavlu Frybortovi, Martě Kastner, Tomáši Krákorovi, Pavle a Jiřímu Plachým, Monice Sedlákové, Drahomíru Suchánkovi, Jiřímu Šabkovi, Patricii Tošnerové, Eldadu Ben Yosef a všem archivářům, kteří se podíleli na vyhledávání a reprodukcích archiválií.

Výstavu podpořil Nadační fond obětem holocaustu, Ministerstvo kultury, město Roztoky a Středočeský kraj.

Vernisáž výstavy: 26. dubna v 16.30 hodin

Hudební doprovod: Ústřední hudba Armády České republiky

www.slavime100let.cz
Středočeský kraj

1918 100 2018 **SPOLEČNÉ STOLETÍ**

Příběhy Tichého údolí

Osudy zpečetěné hákovým křížem,
srpem a kladivem

27. dubna až 28. října 2018
Zahrada Braunerova mlýna,
Riegrova č. p. 5, Roztoky

www.muzeum-roztoky.cz

Středočeský kraj

č. p. 124

Historizující vila s vyřezávanými dřevěnými prvky projektovaná architektem Niklíčkem byla původně součástí restauračních pavilonů Maxmiliánky. V roce 1930 ji koupili spolumajitelé obchodu s hedvábím Felix a Hanuš Erich Lenhartovi. Vilu obývali až do své emigrace v roce 1939.

č. p. 100

Letní vila byla přestavěna z menšího stavení dle plánu Antonína Kubra v roce 1880 obchodníkem Mořicem Nachodem. V roce 1910 ji koupil a zmodernizoval advokát Eduard Friedmann, jehož rodina vilu vlastnila do roku 1941.

č. p. 18

Vila s podélně rozvinutým průčelím, zvýrazněným osově umístěným rizalitem, byla postavena v roce 1895. V roce 1925 ji dala upravit nová majitelka Jana Neuradová, jejíž rodina zde žila do roku 1942.

č. p. 144

Vilu postavenou v konzervativním, pozdně eklektickým stylu projektoval Antonín Gabriel v roce 1905. V roce 1937 ji zakoupil profesor psychologie a estetiky Emil Utitz, který dal upravit vnitřní dispozice domu; po dvou letech vilu prodal.

č. p. 12

Klasicizující nájemní vilu s osmi byty upravil dle projektu Antonína Kubra v roce 1880 obchodník Siegfried Böhm. Rodina žila ve vile až do roku 1941.

č. p. 15

Klasicizující letní vila s prvky alpského stylu byla přestavěna z přízemního domku v roce 1898 dle návrhu Bohumila Štěrbý. V té době ji vlastnil obchodník Sigmund Böhm, bratr Siegfrieda (č. p. 12). Dalšími majiteli byla rodina továrníka Mořice Sternschusse, která ji vlastnila do roku 1942.

č. p. 166

Vila patřící rodině Hamburgerových byla postavena jako poslední ze čtyř v roce 1910. Střídmá stavba členěná rizality, s geometricky pojatou fasádou, byla prodána v roce 1918 manželům Glauberovým. Ti ji vlastnili do roku 1941.

č. p. 192

č. p. 125

č. p. 110

č. p. 119

č. p. 105

č. p. 112

č. p. 192

Vilu Alici nechal postavit obchodník s chmelem Julius Sonnenschein pro svou manželku, po které je pojmenována. Stavbu v klasicizujícím stylu s prvky geometrické secese navrhl Max Spielmann. Pavel Sonnenschein se svou manželkou Zuzanou, roz. Gerstlovou, pobývali ve vile do své emigrace v roce 1939.

č. p. 105

„Letohrádek“ navržený v roce 1877 Josefem Veverou nese prvky alpského stylu. Vila byla projektována jako nájemní se šesti byty. Od roku 1903 ji vlastnila rodina obchodníků s kožešinami. Trollerovi, resp. Münzerovi, zde trávili letní období až do roku 1941.

č. p. 112

Vilu asymetrického půdorysu a eklektického charakteru s klasicizujícími prvky na fasádě projektoval v roce 1890 František Tichna. Od roku 1913 do roku 1941 byla v držení rodiny Maxe Friedmanna, obchodníka s kávou.

č. p. 7

Vila s prvky geometrické secese byla jednou ze čtyř vil postavených pražským advokátem Alfrédem Hamburgerem. Projekt z roku 1908 navrhl, stejně jako další tři vily, Josef Fiedler. Mezi významné majitele patřil JUDr. Adolf Procházka, ministr zdravotnictví v letech 1945–1948, s manželkou Helenou, roz. Koželuhovou.

č. p. 125

Vila v eklektickém stylu s nárožním rizalitem a lodžiemi byla postavená v roce 1897 dle návrhu Josefa Blechy. Rodina Haurowitzových vlastnila oba domy s rozsáhlou zahradou až do roku 1942.

č. p. 110

Symetrická vila ve stylu pozdního klasicismu s prvky alpské lidové architektury byla projektována Františkem Pavíkovským v roce 1882. Majitelem byl továrník Sigmund Haurowitz.

č. p. 119

Původní letní vila z 90. let 19. století postavená v neorenesančním stylu byla upravena v roce 1924 do umírněného klasicismu. Součástí byla rozsáhlá zahrada se skleníky. Majitelka Anna Menzelová, manželka obchodníka, ji vlastnila od roku 1897 do 1942.

č. p. 15

č. p. 100

č. p. 18

č. p. 12

č. p. 7

č. p. 166

č. p. 144

č. p. 124

